

Aitkopības nozares apskats par 2023. gadu

Aitkopības nozarē 2023. gads kopumā bija izaicinājumu pilns. Pavasaris ar salnām un vasaras sākums ar sausumu bija nelabvēlīgs zālājiem un radija problēmas rupjās lopbarības sagatavošanai ziemošanas periodam. Tā kā liela daļa aitkopības saimniecību apsaimnieko dabīgos zālājus, tad problemātiski bija nodrošināt arī ganību zāli ganību periodā.

Aitkopību Latvijā raksturo arī saimniecību atšķirības apjomos. Ir dažas lielas, intensīvas ražošanas aitkopības saimniecības un daudz daļēja laika saimniecību.

Lauksaimnieki, kuri nodarbojas ar aitkopību Latvijā, bieži neredz perspektīvu šai nozarei, jo peļņa ir maza un darbs jāiegulda liels. Tas parasti ir ģimenes uzņēmums un vairāk kā hobijs. Tomēr jāņem vērā, ka aitkopībai ir būtiska nozīme dabas daudzveidības uzturēšanā, ļaujot saglabāt dabiskās pļavas.

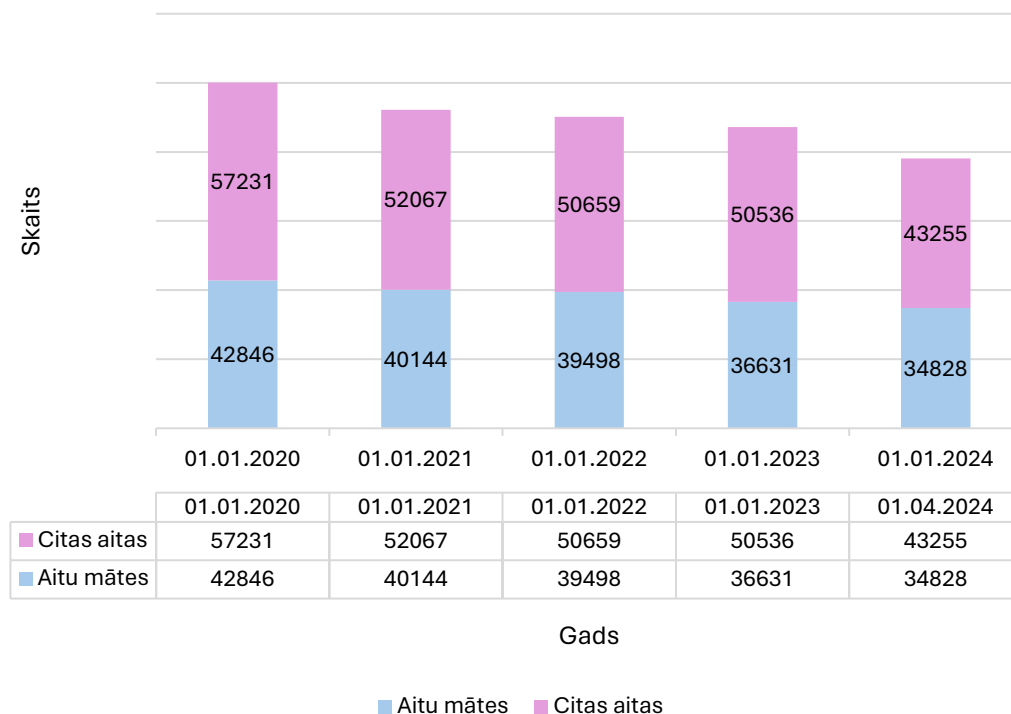
Vēsturiski zemākais ES aitu ganāmpulks 2023. gadā rezultējās kaujamo aitu skaita samazinājumā par 1,8%. Noturīgs pieprasījums un augstas iekšzemes cenas Eiropas Savienībā veicināja lielāku importu no Jaunzēlandes.

Pagājušajā gadā aitas gaļas ražošana Eiropas Savienībā samazinājās līdz 398 tūkstošiem tonnu, kas ir par sešiem procentiem jeb 26 tūkstošiem tonnu mazāk nekā 2022. gadā. Iemesls bija sausums. Tas negatīvi ietekmēja dabīgās zāles lopbarības pieejamību pļavās un ganībās.

Pēc Lauksaimniecības datu centra sniegtās informācijas, arī 2023. gadā aitu skaits Latvijā turpināja samazināties (1. attēls), salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem. 2024. gada 1. janvārī, pēc reģistra sniegtās informācijas, bija reģistrētas 78 083 visu vecumu un dzimumu aitas. Pēdējā gada laikā aitu skaits ir samazinājies par 9084 aitām. Salīdzinājumam – 2022. gadā aitu skaits bija samazinājies par 2990 aitām. Aitu māšu skaits pēdējā gada laikā ir samazinājies par 1803 aitām.

1. attēls

Aitu skaits Latvijā no 2020. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 1. janvārim

Avots: LDC, 2024

Paši aitkopji komentē, ka lielākās problēmas sagādā tas, ka stereotipu dēļ šī gaļa nav iecienīta, trūkst cirpēju, kā arī vilna īsti Latvijā nav vajadzīga.

Milzīgu postu nozarei nodara arī vilki. 2023.gadā nogalināto aitu skaits sasniedza 341 aitu un 129 ievainotas aitas.

1. tabula

Vilku radīto postījumu uzskaitē aitkopības saimniecībās no 2019. līdz 2023. gadam

Gads	Nogalinātas aitas	Ievainotas aitas	Pazudušas aitas
2019	172	123	28
2020	86	21	11
2021	134	23	13
2022	268	102	113

2023	341	129	73
------	-----	-----	----

Avots: VMD, 2023

Galvenā tirgus prece ir jērs, ko ir iecerēts pārdot vaislai vai gaļas ieguvei. Saimniecības nevar cerēt uz optimāliem ienākumiem, ja aitu mātes nav auglīgas un pienīgas, ja iegūtais jērs nav ātraudzīgs un netiek sabalansēti ēdināts. Kvalitatīva rupjā un sulīgā lopbarība ir atslēgas vārds rentablai saimniekošanai.

LLKC Lopkopības nodaļa